

AZƏRBAYCAN MİLLİ ELMLƏR AKADEMİYASI
НАЦИОНАЛЬНАЯ АКАДЕМИЯ НАУК АЗЕРБАЙДЖАНА
AZERBAIJAN NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES

XƏVƏRLƏR

BİOLOGİYA ELMLƏRİ

ИЗВЕСТИЯ

БИОЛОГИЧЕСКИЕ НАУКИ

PROCEEDINGS

BIOLOGICAL SCIENCES

Cild 66 № 1

Bakı - Elm - 2011

XƏBƏRLƏRİ

BİOLOGİYA ELMLƏRİ

Cild 66

Nömrə 1

2011

Bu nömrənin elektron variantına www.science.az saytında baxmaq olar

BAŞ REDAKTOR

C.Ə. Əliyev

AMEA Botanika İnstitutu
 Bioloji Məhsuldarlığın
 Fundamental Problemləri Şöbəsi
 Badamdar Şossesi, 40
 Bakı AZ 1073
 Tel: (994 12) 538 1164
 Faks: (994 12) 510 2433
 E-mail: aliyev-j@botany-az.org
<http://www.jalal-aliyev.az>

BAŞ REDAKTORUN
MÜAVİNLƏRİ

Ə.T. Əmiraslanov

Azərbaycan Tibb Universiteti
 Bakıxanov küç., 23
 Bakı AZ 1022
 Tel: (994 12) 495 3566
 E-mail: biol@aas.ab.az

Q.Ş. Məmmədov

Azərbaycan Respublikası Torpaq
 və Xəritəçəkmə Komitəsi
 Ş. Mehdiyev küç., 93a
 Bakı AZ 1141
 Tel: (994 12) 497 7048
 E-mail: qarib@azdata.net

İ.M. Hüseynova

AMEA Botanika İnstitutu
 Badamdar Şossesi, 40
 Bakı AZ 1073
 Tel: (994 12) 538 1164
 Faks: (994 12) 510 2433
 E-mail: huseynova-i@botany-az.org

MÜNDƏRİCAT СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Фотосинтез, Фотодыхание и Продуктивность
Генотипов Пшеницы и Сои

Д.А. Алиев

5

Использование Молекулярных Маркеров для
Оценки Засухоустойчивости Генотипов Пшеницы
(*Triticum* L.)

И.М. Гусейнова

53

Фотосинтез и Продуктивность Сои [*Glycine max*
(L.) Merr.]

Д.А. Алиев, Р.С. Мирзоев

63

Бикарбонат и Функционирование
Фотосистемы II

Я.М. Фейзиев

75

Bəzi CAM Bitkilərdə Karboanhidraza Fermentinin
Fiziki-Kimyəvi Xassələri

T.Y. Orucova, Ş.M. Bayramov, N.M. Quliyev

88

Qara Qovaq və Şərab Üzümündə Organella-Nüvə
DNT Köçürmələri

Ə.Ü. Abdüləzimova, İ.Ə. Şahmuradov

92

Azərbaycan Florasının Endemləri

A.M. Əsgərov

99

Duzdağ Fitosenoloji Kompleksində *Salvia limbata*
Növünün Populyasiyalarının Qiymətləndirilməsi və
Məhsuldarlığı

S.C. İbadullayeva, N.V. Mövsümova

106

Состав и Содержание Свободных Аминокислот в
Плодах Некоторых Лекарственных Плодово-
Ягодных Растений

Л.А. Шамсизаде, Э.Н. Новрузов

112

MƏSUL KATİB

A.N. Səmədov

*AMEA Radiasiya
Problemləri İnstitutu
F.Ağayev küç., 9
Bakı AZ 1143
Tel: (994 50) 344 5142
E-mail: nukl@box.az*

REDAKSİYA HEYƏTİ

*N.İ.Qarayeva
(AMEA Botanika İnstitutu)
V.M.Əlizadə
(AMEA Botanika İnstitutu)
İ.X.Ələkbərov
(AMEA Zoologiya İnstitutu)
Z.M.Məmmədov
(AMEA Zoologiya İnstitutu)
M.Ə.Salmanov
(AMEA Mikrobiologiya İnstitutu)
M.P.Babayev
(AMEA Torpaqşünaslıq və Aqrokimya
İnstitutu)
Z.İ.Əkpərov
(AMEA Genetik
Ehtiyatlar İnstitutu)
T.M.Ağayev
(AMEA A.İ.Qarayev adına Fiziologiya
İnstitutu)
B.A.Ağayev
(Azərbaycan Respublikası Səhiyyə
Nəzirliyi Milli Cərrahiyyə Mərkəzi)
V.A.Şıvalov
(REA Biologiyasının Fundamental
Problemləri İnstitutu, Rusiya)
Q.N.Mürşüdoğ
(Kembridj Universiteti, Birləşmiş
Krallıq)
V.V.Solovyev
(Royal Holloway Universiteti, Birləşmiş
Krallıq)
R. Qamar
(COMSATS İnformasiya
Texnologiyaları İnstitutu, Pakistan)
R.V.Kamelin
(REA Botanika İnstitutu, Rusiya)
T.Boş
(Berlin-Dahlem Botanika bağı və
Botanika muzeyi, Almaniya)*

- Beşyuvalı Yemişanın (*Crataegus pentagyna* Waldst.
et Kit.) Morfoloji-Anatomik Quruluş Xüsusiyyətləri**
E.İ. Məmmədov, V.S. Novruzov, T.Y. Abbasova 120
- Pambıq Bitkisinin Seleksiyasında Donor kimi
Heksaploid Formaların Sitogenetik Tədqiqi**
R.T. Qurbanova 125
- Üzümün Birinci Nəsil (F₁) Hibridlərinin Fillokseraya
Davamlılığının Dominantlıq Dərəcəsi və Heterozis
Effektinin Tədqiqi**
H.M. Şıxlinski 132
- Şimal-Şərqi Azərbaycanın Torpaq İbtidailəri
Faunası**
S.Ə. Eminova 137
- Abşeronda Meyvə Bitkilərinə Zərərverən Başlıca
Yastıcaların (*Homoptera*, *Coccidea*) Sayının
Biotənzimlənməsində Yırtıcıların (*Coleoptera*,
Coccinellidae) Rolu**
İ.E. Mustafayeva 143
- Naxçıvan Muxtar Respublikasının Dağətəyi
Ərazilərində İribuynuzlu Heyvanların
Monieziozunun Yaş Dinamikası**
E.N. Məmmədov 147
- Şirvanın Cənub-Şərq Ərazilərində Gövşəyən Ev
Heyvanlarında Anoploşefalyat, Paramfistom və
Onların Aralıq Sahiblərinin Yayılması**
Q.C. İsmayilov, N.M. Rzayev, E.V. Fərzəliyeva 151
- Ərəbdovşanı (*Allactaga elater caucasicus* Nehring
1900) Yarımnövünün Sitogenetik Xüsusiyyətləri
(*Rodentia*)**
Q.N. Quliyev, N.Ə. Həsənov 156
- Azərbaycanda Qulaqlı Kirpinin (*Hemiechinus
Auritus* Gmelin, 1770) Helmint Faunası**
S.A. Əlizadə, M.Ş. Yolçuyev 161
- Abşeron Yarımadasında Ağaclara Zərərverən
Başlıca Ksilofaqların (*Coleoptera*) morfobioekoloji
xüsusiyyətləri və entomofaqları**
Z.M. Məmmədov, L.A. Şirnova 165
- Azərbaycan Florasına Daxil olan Dərman
Bitkilərində Yayılan Anamorf Göbəklərin Ümumi
Xarakteristikası**
P.Z. Muradov, N.Ş. Hacıyeva, N.N. Mustafazadə,

İ.Ə. Əliyev, F.X. Qəhrəmanova	170
Müqəddəs Hind Xiyarının (<i>Momordica charantia</i> L.) Abşeronda İntroduksiyası	
A.D. Mehraliyev	174
Etikadan Bioetikaya Doğru Yol: Yeni Düşüncə Tərzinə, Mərhəmətə və Xeyrxahlığa Çağırış	
M.T. Abbasova, Ş.M. Hacıyev, T.M. Ağayev	178
Жизнь, Посвященная Познанию Тайны Фотосинтеза	184

© 2011 Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası. 1945-ci ildən çap olunur. Bütün hüquqlar qorunur.

ISSN: 2078-3388

«ELM» REDAKSIYA-NƏŞRİYYAT VƏ POLİQRAFIYA MƏRKƏZİ

Məqalələr xeber-biol@mail.ru electron ünvanına göndərməlidir. Mümkün olmadığı halda çap olunmuş və diskə yazılmış versiyanı «Elm» Redaksiya-Nəşriyyat və Poliqrafiya Mərkəzinə göndərə bilərsiniz. Ünvan: «Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Xəbərləri (biologiya elmləri) Redaksiyası», İstiqlaliyyət küç., 10, Bakı AZ1001, Azərbaycan.